

**Bestandsplan
for
Gran Almenning Østås
2020 – 2024**

Vald nr. 3

Gran kommune

Utarbeidet av:

Gran Almenning

1 Planområde

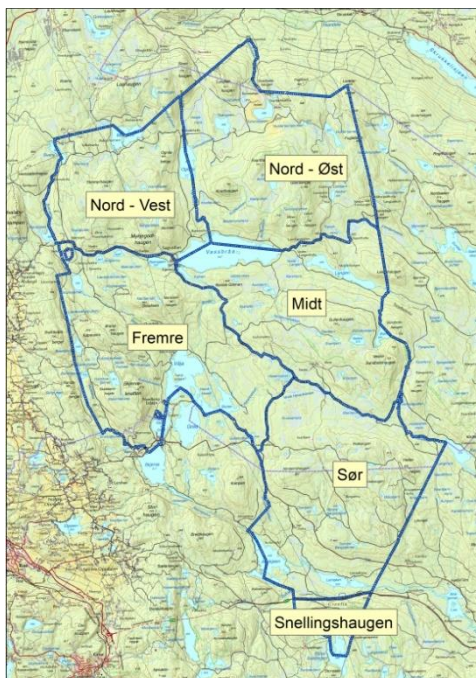
Planen omfatter Gran Almennings Østås med ca. 132 400 da tellende areal og Gran grunneierlags areal øst for rv 4 med 19 400 da som ligger langs Gran Almennings vestre grense, Arealet fordeler seg på følgende kommuner:

- Gran 139 400 da
- Lunner 20 000 da
- Hurdal 2 000 da

Etter avtale mellom kommunene skjer den offentlige forvaltningen i regi av Gran kommune for hele området. Gran Almennings Østås består av følgende jaktfelt:

- 0534J0002 Nordøst
- 0534J0003 Nordvest
- 0534J0027 Fremre
- 0534J0026 Midtre
- 0534J0056 Sør (0534J0005 Leirsjøen + 0534J0042 Bergseterlia)
- Sør for E16 Rapporteres sammen med sørretten
- 0534J0023 Gran grunneierlag nordøstre del

Ved økende elgstamme kan det være aktuelt å dele opp ytterligere som antydnet over.

Områdene rundt Våja, Avalsjøen og Leirsjøen brukes som vinterbeite i vintre med lite og middels snørike vintre. Gardermosletta er også et naturlig vinterbeiteområde, men er blitt mindre tilgjengelig som følge av barrierevirkning av ulike utbyggingstiltak. Det er Gran Almennings arealer som danner grunnlag for status og målsettinger.

Planperiode settes til 5 år, fra og med 2020 til og med 2024.

Valdansvarlig

Valdansvarlig representant er:

Knut Narvestad, Gran Almanning, postboks 38 2750 Gran, knut.narvestad@gran-almenning.no.

2 Status

2.1 Felt elg – data

Bestanden innen Øvre Romerike Elgregion (ØRE) er redusert og avskytingen er redusert med 43 % fra 2012 til 2019. I Gran Almenning Østås har vi hatt følgende avskyting i foregående planperiode (som også innebærer en betydelig nedgang):

Felte dyr	Kalv		Voksnet hunndyr		Okse			Sum
	Kvige	Okse	Kvige	Ku	1 1/2	O=<7	O >7	
2014	1	3	1	8	1	5	0	19
2015	2	2	1	0	2	9	1	17
2016	0	2	1	3	3	6	1	16
2017	2	0	2	3	2	5	1	15
2018	1	1	0	0	2	6	0	10
2019	3	2	0	1	2	7	0	15
Sum	9	10	5	15	12	38	3	92
%-ford. 14-19		20,7		21,7		57,6		100,0 %
Bestandsplan 2014-19		15,0		35,0		50,0		100,0 %

I de to foregående planperioder er det forvaltet etter en tilnærmet «Solbraa modell» der en skulle spare kalv og flytte uttaket over på ungdyr/voksne dyr for å øke kjøttuttaket i forhold til forbrukt vinterbeite, etter anbefaling fra ØRE. Det viste seg vanskelig å få ut nok ungdyr og uttaket bidro til for høyt uttak av eldre dyr. I de seinere åra har en søkt å spare ku noe som har bidratt til i overkant stort uttak av voksne okser. En har imidlertid lyktes i å begrense uttak av store okser gjennom fredning av okser mellom 7 og 12 tagger.

2.2 Sett elg – hjorteviltregisteret

	År	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Gj.snitt
Sett elg pr. jegerdag		0,25	0,14	0,1	0,12	0,19	0,08	0,14	0,11	0,15
Felt elg pr. jegerdag		0,06	0,02	0,03	0,03	0,03	0,03	0,02	0,03	0,03
Sett ku pr. okse		1,35	1,34	2	0,67	1,22	0,83	2,36	1,58	1,4
Sett kalv pr. ku		0,45	0,51	0,4	0,61	0,45	0,33	0,58	0,63	0,48
Sett kalv pr. kalvku		1	1,06	1	1	1	1	1	1	1,01
Prosent ku m/kalv av alle kyr		44,83	46,15	40	61,11	45,45	33,33	57,58	63,16	48,95
Prosent okse felt av sette okser		32,56	27,59	40	40,74	37,04	44,44	57,14	75	39,93
Prosent ku felt av sette kyr		24,14	12,82	30	11,11	12,12	33,33	0	5,26	17,65
Prosent kalv felt av sette kalver		23,08	15	33,33	36,36	13,33	40	10,53	41,67	24,52
Antall jegerdager		596	699	583	545	494	555	574	469	578

Etter omlegging av sett og skutt rapportering kan ikke tallene for 2018 og 19 sammenlignes direkte, og det anbefales i en overgangsperiode å se på «Felt elg pr. jegerdagsverk». Begge indikerer lav elgstamme, godt under målsettingen om 0,2 sette dyr pr. jegerdagsverk. Sett ku pr okse på 1,6 ligger på et greit nivå, mens produktivitetstallet kalv pr ku på (0,63) er i positiv utvikling.

2.3 Slaktevekter

Få individer gjør at en må se snittet over flere år. Vektene er svært lave, spesielt for kalv/ungdyr. Langt under målsetting i bestandsplanen om 60 kg på kalv og 120 kg på ungdyr.

År	KALV		UNG 1 1/2				VOKSEN >= 2 1/2					
	Hann kg	Ant	Hunn kg	Ant	Hann Kg	Ant	Hunn kg	Ant	Hann kg	Ant	Hunn kg	Ant
2011	47	3	61	1	114	3	128	2	173	5	143	6
2012	56	4	52	2	104	2	115	2	169	12	139	12
2013	49	2	49	1	101	1	107	1	167	7	141	4
2014	61	3	61	1	105	2	118	1	178	4	158	8
2015	56	2	39	2	100	2	60	1	176	9	163	1
2016	52	2	0	0	90	2	82	1	181	8	145	3
2017	0	0	50	2	107	2	93	2	159	7	152	3
2018	49	1	0	0	118	2	0	0	183	6	0	0
2019	48	2	45	1	98	2	88	1	161	9	137	1

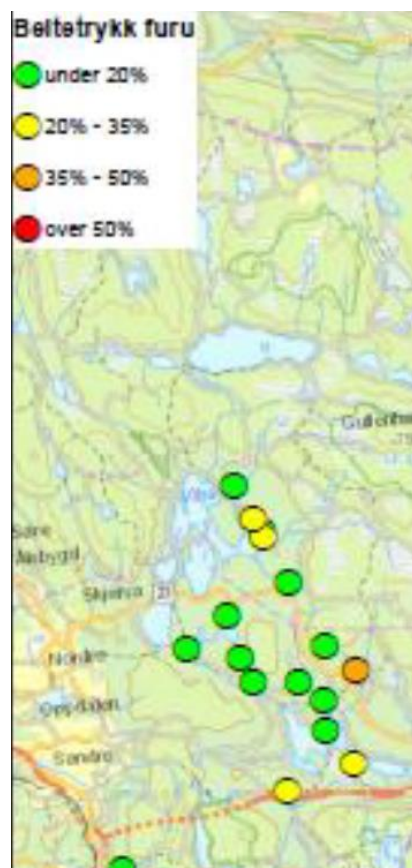
Dårlig kondisjon, gjennomgående ung stamme og få store okser er alle forhold som vil bidra til sen brunst og paring, sent fødte kalver og dårlige vekter på høsten. En annen viktig faktor må antas å ligge i sterk konkurranse fra beitedyr om sommerbeite, som er en viktig faktor for vektutvikling. Erfaring fra andre områder viser at det er svært vanskelig å komme ut av en slik situasjon.

2.4 Beiteregistrering

Det er gjennomført beiteregistrering i 2003, 2005, 2008, 20013 og 2019. Registreringene i 2003-2013 ga en beitegrad for 3 viktige vinterbeiteområder, mens det i 2019 ble beregnet en gjennomsnittlig beitegrad for hele området på 14,2 % for furu. Enkeltflatene for Skjerva (15 stk) viser også at beitingen her ligger klart under målet i bestandsplanen om ikke å overstige 35 %. Ut fra vinterbeitene kan derfor området tåle en noe høyere elgbestand.

2.5 ØRE's anbefalinger:

- Ta ut små og dårlige dyr av begge kjønn og kategorier (voksen og kalv).
- Ta ut høy prosentandel kalv.
- Verne om store dyr av begge kjønn og alderskategorier.
- Det er viktig at det legges vekt på overvåking av tilgjengelig beite i hele regionen, kartlegge beitetrykket sommer og vinter, og gjennomføre tiltak slik at viltets behov også blir ivaretatt.

3 Målsetting

3.1 Overordnet målsetting:

Valdet skal ha en biologisk sunn elgstamme. Forvaltningen skal skje innenfor rammene i villtloven/forskrift, skogloven og naturmangfoldloven, kommunens målsettinger og være bærekraftig i forhold til beitetilgang, artsmangfold og minimalisere konflikter med trafikk, jord og skogbruk og friluftsliv. Innenfor disse rammene skal elgstammen forvaltes til beste for verdiskapningen for rettighetshavere og jegerinteresser.

3.2 Bestandsmål:

- En økning av elgstammen mot 0,25 sett elg per jegerdagsverk.
- Ku/okseforhold på 1,5.
- Slaktevektene på kalv og halvannetåringer bør overstige 60 kg for kalv og 125 kg for ungdyr i gjennomsnitt for begge kjønn. (Langsiktig mål.)
- Bevare store produktive dyr ved å øke alderen i stammen og bevare store okser for å sikre tidlig bedekning.

3.3 Mål for leveområde og beite:

- Gjennomsnittlig beitegrad på furu skal ikke overstige 35 % ved neste beitetakst.
- Bjørk under 40 %.
- ROS – arter forekommer sparsomt og etterstrebes hardt både av beitedyr og vilt.

3.4 Mål for andre samfunnshensyn:

- Stedstilpasset treslagsvalg.
- Moderat skadeomfang.
- Lite utfordringer mhp. trafikkuhell.

4 Tiltak i planperioden

4.1 Avskytingsstrategi og virkemidler

For bestandsplanperioden forutsettes slik fellingsfordeling på kjønn og biologisk alder for elg:

	2020-2024
• Kalv	40 ± 15 %
• Kvige/ku	20 ± 15 %
• Piggokse/Okse	40 ± 15 %

Det er en omlegging av avskytingsstrategien fra forrige plan, i det en øker uttaket av kalv. Mellomoksesegmentet (7-11 tagger) fredes. Forskingen viser at store okser i stammen bidrar til tidligere brunst og parringer. Jegerne oppfordres til å skyte små og dårlige dyr av begge kjønn i alle aldersklasser.

Nærmere bestemmelser:

- Kalv kan skytes for alle kategorier.
- Ku som har kalv må aldri skytes fra kalven.
- Store produktive kuer søkes bevart.
- Fredning av ku med tvillingkalv samt begge kalver.
- Andel voksent hunndyr, ku 1 ½ år eller eldre begrenses til 20 %.
- Fredning av okse 7 til 11 tagger. Tagg defineres til over 3 cm. Taggavgift innføres dersom

dette ikke respekteres.

- Primært tas ut små og dårlige dyr i alle aldersklasser. Kalv under 40 kg telles ikke på kvote.
- Alle dyr veies og registreres på kjønn og biologisk alder (som før), og på alle okser registreres antall tagger.

4.2 Statistikk og datainnsamling

Jaktlaget er ansvarlig for å rapportere korrekt i hht www.settogskutt (evt. på app).

Alle skutte dyr veies, og all rapportering skal skje på korrekt biologisk alder. Antall tagger skal registreres på alle okser. Det legges stor vekt på korrekt rapportering av bestandsdata (kjønnsfordeling i uttak, vektutvikling m.v.), samt at en stiller seg disponibel for innsamling av andre data/organer som viltmyndighetene måtte interessere seg for.

4.3 Beiterregistrering

Det gjennomføres ny beiterregistrering året før revisjon av bestandsplanen. Det forutsettes ekstern delfinansiering fra myndighetene. I mellomliggende år gjennomføres visuelle registreringer.

4.4 Skadeforebyggende tiltak

Tiltak i skogbruket

Det er viktig at elgbeiteproblematikken vektlegges ved skoglige inngrep, slik at bæreevnen for elg ivaretas. Norsk Skogstandard PEFC kriterier for skogsdrift sikrer en del av tiltakene.

- Legge til rette for tette furuforyngelser gjennom markberedning og tilstrekkelig antall frøtrær.
- Ta hensyn til elgbeite i ungskogpleien og hogstplanlegging.
- Toppkappe (i stedet for stubbekapping) ved ungskogpleie.
- Ikke sprøyte i vinterbeiteområder.
- Spare vegetasjon som ikke er til hinder for skogproduksjonen.
- Spare kantsoner.
- Hogst og tynning av furu, kombinert med manuell forhåndsfelling gjennom vinteren med kvisting og framkjøring i april.
- Avtale med Statnett om elgtilpasset rydding i kraftlinja mellom Marikleva og Snellingshøgda er forlenget. Dette utgjør om lag 420 da.

4.5 Trekkelg - Skadeelg

I området Våja-Avalsjøen-Leirsjøen har det, i snørike vintre, vært problem med skader på furuforyngelser, sannsynligvis med vesentlig bidrag fra trekkende elg fra sør og nordøst. Det kan derfor være aktuelt å vurdere utvidet jakt (normal jakttid settes til fire uker fra 5.10) i perioden fram til 23.12 og skadefelling i perioden 1.1 – 15. mars for å unngå omfattende skade på ungskogfelt. Det forutsettes at det holdes et visst oppsyn med foryngelsesfelt med mulig følgende søknad om skadefelling.

4.6 Kontroll og rapportering

Valdet er ansvarlig for kontroll og veiing av alle skutte dyr.

Valdet plikter å rapportere årlig fellingsresultat til kommunen i henhold til hjorteviltforskriftens § 17, dvs. senest 10 dager etter siste jaktdag.

5 AVSKYTINGSAVTALE

Avtaleparter er Gran kommune og Gran Almenning.

Kommunen godkjenner allmenningens bestandsplan og denne avskytingsavtale for 2020-24, og tildeler totalt **115 dyr** for planperioden. Avskyting 2020-24 skal etter planen være **23 dyr** årlig, som innebærer ca. 7 000 da bak hvert dyr.

Dersom det i løpet av avtaleperioden kan sannsynliggjøres at bestandssituasjonen har endret seg vesentlig i forhold til de forutsetninger som ble lagt til grunn for kvoteberegningen, kan og bør avskytingsavtalen justeres.

Valdet forplikter seg til å forsøke å oppnå følgende prosentvise fordeling av uttaket:

Kalv	40 %
Kvige /voksen ku	20 %
Piggokse/eldre okse	40 %

Kommunen godtar årlige avvik på inntil 15 % både i forhold til antall og fordeling.

Alle dyr veies og rapporteres ut fra dyras biologiske alder:

Jaktlagsoversikt leveres kommunen i god tid før jakta.

Jaktlaget pålegges å rapportere på www.settogskutt.n15o, der vekter baseres på veide dyr.

Valdet rapporterer antall dyr skutt fordelt på kjønn og biologisk alder.

Kommunen kan iverksette kontrolltiltak.

Gran , ____ - 2020

For Gran kommune

For Gran Almenning

For Gran grunneierlag